

Gelişimsel Değerlendirme: Nörogelişimsel Bozukluklarda Teori, Pratik ve Uygulama

© Hipokrat Yayınevi 2019

ISBN: 978-605-7874-33-7

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz.

Çeviri Hipokrat Kitabevi'nin tek sorumluluğunda yapılmaktadır. Uygulayıcılar ve araştırmacılar, burada açıklanan her türlü bilgi, yöntem veya deneyin değerlendirilmesinde ve kullanımında her zaman kendi deneyim ve bilgilerine güvenmeleri gerekmektedir. Tıp ve fizyoterapi bilimindeki hızlı gelişmeler nedeni ile uygulamalardaki değişimler takip edilmelidir.

Yasalar ölçüsünde Mac Keith Press, yazarlar, editörler veya katkıda bulunanlar tercümeden veya burada yer alan herhangi bir yöntem, ürün, talimat veya fikirlerin kullanımı veya işletilmesinden veya ürünlerin yükümlülüğü, ihmali veya başka bir sebeple kişilerde veya mülkte oluşabilecek herhangi bir yaralanma ve/veya zarardan ötürü sorumluluk kabul etmez.

Orijinal Eser Adı

Developmental Assessment: Theory, Practice and Application to Neurodisability

This translation of "Developmental Assessment: Theory, Practice and Application to Neurodisability" is published by arrangement with Mac Keith Press

Orijinal Eser Yayıncısı

Mac Keith Press

Orijinal ISBN

978-1-909962-56-9

Editör

Patricia M Sonksen

Çeviri Eser Adı

Gelişimsel Değerlendirme: Nörogelişimsel Bozukluklarda Teori, Pratik ve Uygulama

Çeviri Editörleri

Dr. Öğr. Üyesi Meltem Yazıcı

Prof. Dr. Mintaze Kerem Günel

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Gelişimsel Değerlendirme: Nörogelişimsel Bozukluklarda Teori, Pratik ve Uygulama

Patricia M Sonksen

Konsültan Pediatrist (Emekli)
Great Ormond Street Çocuk Hastanesi
ve Çocuk Sağlığı Enstitüsü'nde (ÇSE),
Onursal Kıdemli Araştırmacı, Londra, UK.

Çeviri Editörleri:

Dr. Öğr. Üyesi Meltem Yazıcı

Nuh Naci Yazgan Üniversitesi,
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Kayseri

Prof. Dr. Mintaze Kerem Günel

Hacettepe Üniversitesi
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi, Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Çocukların gelişimi için - her yerde

İçindekiler

<i>Yazar Hakkında</i>	vii
<i>Önsöz</i>	viii
<i>Sunu</i>	x
<i>Teşekkür</i>	xiii
<i>Çeviri Editörlerinden</i>	xv
<i>Katkıda Bulunanlar</i>	xvii
Giriş	1
1 Okul öncesi çocukların değerlendirilmesinde gelişimsel bir yaklaşım: gelişimsel düşünme	9
2 Pratik Konular	23
3 Görme	41
4 İşitme (<i>Lorna Welsh çizimleriyle</i>)	75
5 Sosyal Biliş	113

İçindekiler

6	Sembolik Olmayan Biliş	137
7	Sözlü Olmayan Sembolik Gelişim ve Hayali Oyun	175
8	Sözel Dil	187
9	Kaba Motor Gelişim (<i>Blanche Stiff çizimleriyle</i>)	215
10	Üst Ekstremitte Gelişimi	247
11	Konuşma Sesi Üretimi: Artikülasyon ve Fonolojik İşleme	271
12	Alan Değerlendirmelerini Bir Bütün Olarak Birleştirmek	285
13	Gelişimsel gecikmesi ve bozukluğu olan çocukların ve ciddi dereceli bir veya çoklu bozukluğu olan çocukların ön değerlendirmesi	317
14	Gelişimsel rehberlik (<i>Blanche Stiff çizimleriyle</i>)	343
	Dizin	365

Yazar Hakkında

Dr. Patricia Sonksen, Great Ormond Street Çocuk Hastanesi ve Çocuk Sağlığı Enstitüsünde (ÇSE) Onursal Senyör Araştırmacı ve Konsültan emekli çocuk doktorudur, Londra, İngiltere. Dr Sonksen'in Pediatrik nörolojideki 40 yıllık kariyeri boyunca asıl ilgisi ağır görme bozukluğu olmuştur ve 23 yıl ÇSE'deki Görme Araştırmaları ve Klinik Servis Ekibini yönetmiştir. Nörogelişim ve nörolojik bozukluklar alanında geniş çapta dersler vermiş ve yayınları bulunmaktadır. ÇSE'deki Gelişimsel Muayene Kursunda baş öğretim görevlisi ve göstericisi olmuştur.

Önsöz

Mac Keith, Egan, Griffith ve Sheridan gibi mesleğin duayenleri klinisyenlerin çocuk gelişimini anlamaları gerektiğini kabul edip bunu başarmak için standart değerlendirme araçları geliştirdikleri 1950'lerdeki ve 1960'lardaki o zorlu yıllardan sonra, nörogelişimsel değerlendirmeye yeni bir bakış geliştirmelerinin üzerinden hayli zaman geçti. Şimdi henüz aday klinisyenler ile tecrübeli klinisyenlere, çocukların beceri ve yetenek kazanımlarının değerlendirilmesi konusunda yenilenmiş bir yaklaşım katacak olan bu kitaba bir önsöz yazabildiğim için çok mutluyum. Kitabın içeriği özellikle duyuşal güçlüğü olan veya nörogelişimsel problemi olan çocukların nasıl değerlendirildiğini öğrenmeye istekli klinisyenler için önemlidir.

Patricia Sonksen, nörogelişimsel değerlendirme alanında ve özellikle, görme engelli çocukların değerlendirilmesi konusunda liderdir. Konusu hakkında tutkulu ve yıllar boyunca edindiğı tüm bilgileri ve 'mesleğinin uygulamalı püf noktalarını' paylaşmaya isteklidir. Görsel sorunlardan etkilenen çocuklar için Joan Reynell ile birlikte geliştirdiğı değerlendirme araçları istisnai bir etkiye sahiptir ve ekibi ile birlikte şu anda ulusal ve uluslararası olarak kullanılmakta olan daha yeni araçların gelişimine öncülük etmiştir.

Bu alanda pratik güncel tavsiyeler ile ayrıntılı açıklamalar ve bilge deneyimlerin paylaşımı geç kalmıştır ve tüm bu bilgiler bütün klinisyenler içindir (çocuk doktorları, çocuk nörologları, terapistler, psikologlar). Bu alanda beceri öğrenmek isteyenler için bu kitabın sunacağı çok şey var.

Bölüm 1’de gelişimsel değerlendirmelerin ve etki alanlarına göre sınıflandırmalarının ne demek olduğunu düşünmeye davet ediyoruz. Yeteneklerin çoğunu elde etmek için (örneğin yürüme), bebeğin bilişsel gelişiminin de gerekli olduğuna işaret etmek isteriz. Dolayısıyla sosyal ve sembolik olmayan biliş bölümlerinde bu durum incelendi.

Önemli bölümler, görme, işitme, konuşma, iletişim ve son olarak da motor yeteneğin değerlendirilmesi hakkındaki detaylı bölümlerden önce, çocukların en iyi nasıl değerlendirileceklerinin pratikleriyle devam etmektedir. Bölümlerin düzenlenme biçimi, kitabın ana mesajlarından biri olan kaba motor gelişimine daha geleneksel odaklanmanın aksine, gelişimsel değerlendirmede diğer modalitelerin önemini güçlendirmektedir. Her bölüm faydalı bir ‘Anahtar Nokta’ özeti ile sona ermektedir.

Bölüm 12’de yazar okuyuculara bireysel ilgi alanı değerlendirmelerinden toplanan bilgilerin okunabilir bir rapor halinde nasıl formüle edileceğinin göstergelerini verir. Kitap boyunca, Dr. Sonksen, çocukları değerlendirme konusundaki geniş deneyimlerinden ve tipik ve atipik gelişim kalıplarının akıllıca gözlemlenmesinden elde edilen anekdot hikayeler kullanır.

Bu kitabın tarihsel perspektifi önemlidir. Bu kitaba katkıda bulunan klinisyenler; sadece gelişimsel değerlendirme ihtiyacını tanımlamakla kalmamış, standart bir şekilde buna nasıl yaklaşacağımızı da öğretmektedirler. Patricia Sonksen, Newton’un söylediklerini vurgulayarak “Eğer daha fazlasını görseydim, bu devlerin omuzlarında durmak olurdu.” demiştir. Patricia Sonksen bizi aydınlattı ve gelişimsel geriliği ve görme engeli olan çocukların gelişimsel değerlendirmelerini öğrenen ve uygulayan herkese yardımcı oldu. Bu kitap bugünün klinisyenlerine bunun nasıl yapılacağını daha net görmeleri için yardımcı olacaktır.

*Dr Jane Williams
Konsültan Pediatrist
Nottingham Çocuk Hastanesi
Nottingham, UK*

Sunu

Sağlam bir bilgi tabanı, mantıksal düşünme ve uzmanlık gerektiren pratik beceriler, klinik uygulamaların tüm alanlarında önemlidir. Bu kitapta anlatıldığı gibi gelişimsel uygulamalar üçünü de kapsar. Çoklu engeli olan çocukların gelişimsel profilini çözme uzmanlığı ne doğuştan ne de “Roma” örneğinde olduğu gibi bir günde kazanılmamıştır. Bu nedenle, bu kitabın ana konusu doğumdan 4.5 yaşına kadar tipik gelişen çocuklardaki gelişimsel süreç ve ilerleyiştir ve ‘gelişimsel düşünme’şekli, yani ‘sınır taşları’yerine doğal davranışların, oyunun, test öğelerinin ve test yanıtlarının gelişimsel içeriğini analiz etmektir. Kitapta, test tasarımının ardındaki gelişimsel mantık ve değerlendirme akışını optimize etmek için pratik öneriler de sunulmaktadır ve bu temele dayandırma ve düşünme biçiminin, gelişimsel bozukluğu olan çocukların, tek ve çoklu yetersizliklerin değerlendirilmesinde, hedef ölçümünden ödün vermeden test prosedürlerinin uyarlanması ve müdahale stratejilerinin tasarımını etkili bir şekilde uygulanabileceği gösterilmektedir. Sorunlar, birçok önemli nedenden dolayı sistematik bir dizi olarak sunulmaktadır.

Çocuklardaki bozuklukları değerlendirmek/yönetmek ve gerekli klinik becerinin geliştirilmesi için bu alanda pratik yapmış uzman kişilerin süpervizörlüğünde aktif bir eğitim gerektirir. Tipik olmayan gelişimin tanımlanması tipik olan için bir gestalt algısı (yani ayrıntılı bir bakış açısı) gerektirir; ‘semsiye’içindeki çok net belli olmaksızın tanımlanabilmiş sınır taşları gelişimin değerlendirilmesi için artık uygun değildir. İkinci olarak, gelişimsel değerlendirme, gelişimsel bozuklukların tanımlanmasında temeldir ve nörolojik bozuklukların (hem doğuştan hem de sonradan edinilen), nörodejene-

ratif ve nöromüsküler hastalıkların, pediatrik sendromların ve genetik bozuklukların teşhisine önemli katkı sağlar. Tıbbi gelişmeler sonucunda prematüre bebeklerde, ölümcül hastalıklarda ve yaralanmalarda hayatta kalma ve iyileşme oranı artmış, buna karşın çoklu bozukluk ve gelişimsel bozukluklar daha sık görülmeye başlanmıştır, bu yüzden bu alanlarda uzmanlaşmış profesyonellere her geçen gün daha da çok ihtiyaç duyulmaktadır.

Erken teşhis, beynin daha esnek ve şekillenebilir olduğu dönemde, ikincil gecikmeler ortaya çıkmadan gelişimsel tedaviyi başlatma ve engellilik görülme oranını önleme veya azaltma fırsatı sunar.

Değerlendirme bulguları; uzman tavsiyeleri, araştırmalar ve müdahale stratejileri hakkında bilgi verir ve dikkatli bir şekilde açıklandığında ebeveynlerin çocuklarının gelişimsel ve nörolojik zorluklarını anlamalarına ve yönetmelerine de yardımcı olur.

Standart gelişim ölçekleri tipik olarak gelişmekte olan çocuklar ve minor bozuklukları/yetersizlikleri olan çocuklar için uygundur ancak ciddi bir engeli olan çocukların çoğunda çeşitli ek yetersizlikler olduğundan bu alanda gerçekten temsili ve normatif bir örnek elde etmek zordur. Bu problem, çoklu engeli olanlar için (örneğin, serebral palsi) ölçekleri yetersiz bırakmaktadır. Bu çocukların gelişimsel durumu en iyi şekilde, etki alanı bölümlerinde belirtilen ve 13. Bölümde tam olarak gösterilen bilgi tabanı ve gelişimsel düşünme biçimi kullanılarak araştırılabilir.

Günümüzde pek çok disiplin, okul öncesi çocukların nörogelişimsel bakım ve değerlendirmelerine katkıda bulunmaktadır: çocuk doktorları, pediatrik nörologlar, gelişimsel pediatri uzmanları, pratisyen hekimler, gelişim psikologları, halk sağlığı uzmanları, uzman hekimler, fizyoterapistler, dil ve konuşma terapistleri, ergoterapistler, göz hastalıkları doktorları, ortopedi ve travmatoloji uzmanları, odyologlar, odyometristler, çocuk gelişim uzmanları ve özel eğitim öğretmenleri. Amaç, tüm disiplinlerle her eğitim veya deneyim düzeyinde konuşmak; disiplinler içinde ve arasında gelişimsel düşünceyi genişletmek; gelişimsel değerlendirme ve gelişimsel müdahalede daha öncül olmak için çocuk alanında uzmanlar arasında konuta isteği arttırmak ve her disiplinin neye katkıda bulunduğunu anlamak ve aralarındaki ilişkide saygıyı teşvik etmek.

Kitabın bölümlerinin her biri tüm disiplinler için potansiyel olarak değerli bir şey içerecek şekilde yapılandırılmıştır. Örneğin; ana bölümlerde konu gelişimsel sürecin, nörolojik temelin ve tipik gelişimin gözlemlenebilir özelliklerinin bir analizi ile tanıtılmaktadır. Bilimsel olarak niteliksel açıdan, hikaye ve farklı yaşlarda testlerin kullanımında son nokta kriterleri göz önüne alınmakta ve yaş rehberleri ile takip edilmektedir. Vaka örnekleri sunulmaktadır ve bu vakalarda, çocuğun profiline uygun olarak

incelenen gerekli alan bulguları tespit edilmekte ve bu değerlendirmelere göre her bir çocuk için bir eylem planı oluşturulmaktadır. Çoğu bölüm, gelişim alanlarını etkileyen en yaygın bozukların özetlenmesiyle bitmektedir.

Bu kitabın amacı, profesyonelleşmeyi artırmaya yönelik sağlam bir temel oluşturulması için gelişimsel olarak düşünmenin bir yolunu sunmak; nörogelişimsel bozuklukların değerlendirilmesinde bilgi ve beceri sağlamaktır.

Ebeveynler, bebeklerinin gelişimini izlerken büyük neşe ve zevk alırlar; bu sevinç karşılıklı ve iki taraflıdır. Bebeklerin gelişimini gözlemleyebilecek olanlarımız bu hazzı paylaşacak ve nörogelişimsel süreçleri kavradıkça bunun büyüleyici yanını keşfedeceklerdir.

Patricia M Sonksen

Eylül 2015

Teşekkürler

Bu kitaptaki ilham kaynaklarının çoğu, eğitmenlerimin özellikle de Mary Sheridan, Joan Reynell ve Dorothy Egan'ın çocuk gelişimi konusundaki bilgelikleri ve coşkularıdır. Bana inanan ve zor zamanlarda cömertçe destek veren Kenneth Holt ve Brian Neville gibi iki güçlü danışmana sahip olduğum için şanslıydım. Uzmanlık tezimin bölümlerini tekrar tekrar yazdıran neşeli Glen Smerdon olmadan, asla bu kitabı yazacak duruma gelemeydim.

Meslektaşlarım, Alexanderia Macrae, Jane Ritchie, Helen Goodyear, Marilyn Black, Mike Pike, Deborah Hodes, Hilary Cass, Rasioka Jayatunga, Robert Surtees, Sarah Aylett, Mary-Claire Waugh, Ewoud Bos ve tabii ki Alison Salt ve Jenefer Sargent, ayaklarının yere basmasını sağladılar. Klinik olarak ve diğer disiplinlerden uzmanlarla araştırma girişimleri üzerinde çalışmak, akademik olarak verimli ve karşılıklı olarak tatmin edici olağanüstü bir öğrenme deneyimidir.

Mary Kitzinger, Helen McConachie ve psikolog Naomi Dale ile çalışmak için içtenlikle şükrediyorum; uzman hemşire Blanche Stiff; öğretmen Molly Moodley; dil ve konuşma terapistleri Nicola Jolleff ve Katy Price; ergoterapist ve fizyoterapistler, Alison Wisbeach; Chris Clarke ve Sophie Levitt; görme alanında uzman Janet Silver, Elizabeth Gould ve Ruth Proffitt bu fırsatı yakaladıklarımın sadece birkaç tanesi.

Ocak 1972'de Kenneth Holt benden doktorlar için bir haftalık Gelişimsel Muayene Kursu düzenlememi istedi. O günden buyana tam kırk yıldan fazla bir süredir , her yıl

iki kere düzenlediğim bu kurslar tipik gelişimi yeniden benimsememe ve 'gelişimsel düşünmeyi'daha da ilerletmeme neden oldu. Son yirmi yıldır ÇSE'nde kurs düzenlememiz için koşturan kurs koordinatörü Claire Lister olmasaydı, tipik gelişim gösteren 20-30 kadar bebekle ve okul öncesi çocukla yapmamız gereken pratik uygulama ve gözlem seansları ortak bir işbirliği içerisinde, yerinde ve çocukların odalarında gerçekleşemezdi.

Bu kitabın oluşması varoluşunu hem Hilary Hart'ın zorlama yeteneğine ve hem Mac Keith Press'ten Udoka Ohuonu'nun düzenleme yeteneğine hem de Pat Chappelle'in kopya düzenleme yeteneğine borçluyum. Tek yazar olmanın zaman zaman beni yalnız hissettirmesine rağmen danışman ve çocuk doktoru Kate Fisher'in (fikirleri tartışma ve meşgul olsa dahi bölümleri okumak için olan isteği nedeniyle olağanüstü şanslıydım; yorumları her zaman yerindeydi, sesinde duyduğum heves ve gülümseme, moralini inanılmaz derecede düzeltti ve beni cesaretlendirdi. Lorna Welsh saatlerce elinde bir kamerayla etrafta iki torununu takip ederken modern teknoloji beni zorladığında bana yardım etmek için çok zaman harcadı. Lorna Welsh ve Blanche Stiff'te iki yetenekli ressam ve çabalarımı destekleyen bir aile ve arkadaşlarım olduğum için gerçekten şanslıyım.

Profesyonel gelişimimi ve dolayısıyla bu kitabı birçok yönden geliştirdiğiniz için hepimize teşekkür ederim. Ancak benim en büyük kucaklamam gerekenler ise ebeveynleriyle birlikte hayatımı çok zenginleştiren çocuklardır.

Çeviri Editörlerinden

Ülkemizde farklı nedenler ile yaşama katılım sürecinde problem yaşayan çocuk sayısı oldukça fazladır. Gelişim problemleri ve özellikle nörogelişimsel problemi olan çocukların (re)habilitasyon uygulamaları multidisipliner bir ekip ile yapılmalıdır. Bebek ve çocuklarda tipik ve atipik gelişimin, çok yönlü incelenmesi ve her bir gelişim alanının birbirini etkilediğini bilerek yorum yapılması gerekmektedir. Bütüncül yaklaşım ile gelişimsel değerlendirme ve motor-duyu-bilişsel ve sosyal gelişim alanlarının uzmanları tarafından ele alındığı (re)habilitasyon yaklaşımları nörogelişimsel problemi olan çocuğun aktivite-katılım bağımsız olmasını sağlayarak günlük yaşam kalitesini artıracak, aileyi destekleyerek hayatlarını kolaylaştıracaktır. Çevirisi yapılan bu kitapta, profesyonellere nörogelişimsel problemi olan çocukların tüm gelişim alanlarındaki problemleri ve bu problemlerin birbirleri olan ilişkilerini anlama ve gerekli yol haritasını çizebilme adına yararlı bilgiler, deneyimlerin aktarılması ve pratik uygulamalar yanında; tipik olmayan gelişim sergileyen bebek ve çocuklarda, gelişimin her alanındaki durumlarının erken tanınması ve erken müdahale imkanının sağlanması son derece önemlidir. Bu kitapta, nörogelişimsel problemi olan riskli bebeklere multidisipliner sağlık ekibi tarafından uygulanan ayrıntılı ve bütüncül gelişimsel değerlendirme ve erken müdahale yaklaşımları sunulmaktadır.

Bu kitabı, kendi alanında uzman, nörogelişimsel problemi olan çocukları tanıyan, deneyimli geniş bir profesyonel grup ile çevirdik. Önemli üniversitelerin, değerli öğretim elemanlarından oluşan çeviri ekibimizin her bir üyesi çevirisini yaptığı bölüme ayrıca değer kattı. İlk teşekkürümüzü büyük bir özveri ve istekle emek veren yazarlarımıza yapmak isteriz.

Bu kitap, Çocuk Fizyoterapistleri Derneği (ÇFD) Yönetim Kurulu'nun katkılarıyla Çocuk Fizyoterapistleri Derneği adına yapılmıştır. Emegi geçen herkese çok teşekkür ederiz.

Çocuklarda multidisipliner yaklaşım ve rehabilitasyon ihtiyacı olan çocuğa bütüncül yaklaşım modeli açısından ülkemizde bir ilk olan Hacettepe Üniversitesi Çocuklarda Rehabilitasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇUHA)'ya katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Çeviri editörleri olarak tüm birikim ve deneyimimizi edindiğimiz üniversitelerimiz, Hacettepe Üniversitesi ve Nuh Naci Yazgan Üniversitesi çalışma arkadaşlarımıza teşekkürlerimizi sunarız.

Nörogelişimsel problemi olan çocuklarda, uzunca yıllarda oluşan deneyimimizi erken müdahale ve rehabilitasyon uygulama alanındaki akademik ve klinik deneyimlerimizi, çok büyük bir ekiple sizlere sunmaya çalıştık. Herşey çocuklar ve ailelerine yardımcı olabilmek için...

Bu alanda çalışan meslektaşlarımıza, yol arkadaşlarımıza ışık olması dileği ile....

Dr. Meltem Yazıcı
Prof.Dr. Mintaze Kerem Günel

Ankara,2019

Katkıda Bulunanlar

A. Şebnem Soysal Acar, Prof. Dr.
Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları
Anabilim Dalı, Psikolog

Aysu Kahraman, Dr. Fzt.
Dr. Sami Ulus Kadın Doğum,
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim ve
Araştırma Hastanesi

Ayşe Numanoğlu Akbaş, Dr. Öğr. Üyesi
Cumhuriyet Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Ayşen Köse, Dr. Öğr. Üyesi
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Ayşın Noyan Erbaş, Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Azize Reda Tunç, Öğr. Gör.
Lokman Hekim Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Büşra Kepenek Varol, Dr. Öğr. Üyesi
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Cemil Özal, Öğr. Gör. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Deniz Tuz, Arş. Gör. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Odyoloji Bölümü

Gülşah Sevinç, Uzm. Psk.
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Psikolojisi Doktora Programı,
Doktora Öğrencisi

Duygu Korkem, Dr.
Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Gülhane Sağlık Meslek Yüksek Okulu
Ortopedik Protez, Ortez Bölümü

Duygu Türker, Dr. Öğr. Üyesi
Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Erhan Karadeniz, Fzt.
Maya Riskli Bebek Merkezi

Esra Akı, Prof. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ergoterapi Bölümü

Esra Yücel, Prof. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Odyoloji Bölümü

Filiz Aslan, Dr. Öğr. Üyesi
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Odyoloji Bölümü

Gülistan Subaşı, Uzm.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Hasan Bingöl, Öğr. Gör.
Muş Alparslan Üniversitesi
Terapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Hilal Burcu Özkan, Öğr. Gör. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Odyoloji Bölümü

Kıvanç Delioğlu, Uzm. Fzt.
Hacettepe Üniversitesi
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Kübra Seyhan, Dr. Fzt.
Hacettepe Üniversitesi
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Meltem Yazıcı, Dr. Öğr. Üyesi
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Meral Huri, Doç. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ergoterapi Bölümü

Merve İkiz, Uzm. Odyolog
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Odyoloji Bölümü

Merve Tunçdemir, Uzm. Fzt.
Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve
Rehabilitasyon Fakültesi

Mintaze Kerem Günel, Prof. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Nilay Çömük Balcı, Doç. Dr.
Başkent Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü

Nilgün Bek, Prof. Dr.
Hacettepe Üniversitesi
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Nurettin Tanrıverdi, Erg.
Günişığı Çocuk Merkezi, İstanbul

Özge Çankaya, Dr. Fzt.
Hacettepe Üniversitesi
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Özgün Çağrı Tuncay, Fzt.
Çocuk Fizyoterapistleri Derneği
Yönetim Kurulu Üyesi

Pınar Sönmez, Uzm. Fzt.
Mavi Bilge
Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi

Sefa Üneş, Uzm. Fzt.
Hacettepe Üniversitesi
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Fakültesi

Serpil Alluşoğlu, Uzm. Odyolog
Ankara Şehir Hastanesi
KBB Bölümü Odyoloji Birimi

Sinem Kars, Uzm. Erg.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ergoterapi Bölümü

Tarık Demirok, Uzm. Fzt.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ergoterapi Bölümü

Tuğçe Karahan Tığrak, Uzm.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü

Zeynep Çelik, Uzm. Erg.
Hacettepe Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Ergoterapi Bölümü

